

תנ"ך

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – ספר בראשית – (40×2) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי ההרחבה – (20×1) – 20 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
- הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — בראשית (80 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2 (לכל שאלה — 40 נקודות).

בכל שאלה, ענה על סעיף א — חובה (25 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (15 נקודות).

1. קרא בראשית, א', 2-31.

וְהָאָרֶץ
 ב הִיְתָה תְהוֹ וְבָהּ וַחֲשֹךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
 ד עַל-פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי-אֹר וַיְהי-אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 ה אֶת-הָאֹר כִּי-טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרְיָ לַיְלָה וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם
 אֶחָד:
 ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רְקיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
 ז לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
 ח מֵתַחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהי-כֵן: וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
 ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מֵתַחַת הַשָּׁמַיִם אֶל-מְקוֹם אֶחָד
 י וַתֵּרָא הַיַּבְשָׁה וַיְהי-כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ וּלְמַקְוֵה
 יא הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשֵׂא
 הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינֵו אֲשֶׁר
 יב זֶרְעוּבוּ עַל-הָאָרֶץ וַיְהי-כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ
 זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוּבוּ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 יג כִּי-טוֹב: וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:
 יד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹדֶת בְּרָקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם
 טו וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: וְהָיוּ
 טז לְמְאֹדֶת בְּרָקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ וַיְהי-כֵן: וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים אֶת-שְׁנֵי הַמְּאֹדֶת הַגְּדֹלִים אֶת-הַמְּאֹדֶת הַגְּדֹלָה לְמַמְשַׁלֵּת
 הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאֹדֶת הַקְּטָן לְמַמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה וְאֵת הַפּוֹכְכִים:
 יז וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ: וּלְמַשֵּׁל
 ח הַיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 ט כִּי-טוֹב: וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי:

(שים לב: המשך הקטע וסעיף א של השאלה בעמוד הבא.)

ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְעוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל-
 כא הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רִקְיעַ שְׁמַיִם: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתַּנִּינִם
 הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל-נֶפֶשׁ הַחַיָּה וְהַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שְׂרְעוּ הַמַּיִם
 לְמִינֵיהֶם וְאֵת כָּל-עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:
 כב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הַמַּיִם בַּיַּמִּים
 כג וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי:
 כד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וּרְמֵשׁ
 כה וְחַיֹּת-אָרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חַיֹּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ
 וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא
 כו אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ
 כז וְיִרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-
 כח הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים וְאֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
 כח בְּצַלֵּם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וַיְבָרֶךְ
 אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ
 כט וּכְבֹשׁוּ וּרְדוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיָּה הָרֹמֵשֶׁת
 עַל-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב זֶרַע
 ל זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-רָבוּ פְרִי-עֵץ
 זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וְלִכְלַח-חַיֹּת הָאָרֶץ וְלִכְלַח-עוֹף
 לא הַשָּׁמַיִם וְלִכְלֹא רֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-רָבוּ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-
 וְהִנֵּה-טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 2-23 שלפניך.

(1) על פי התיאור שלפניך, אלוהים יוצר סדר בבריאה.

בסס קביעה זו על שתי דוגמאות מן הפסוקים האלה. הסבר את דבריך. (12 נקודות)

(2) הסדר שאלוהים יוצר בבריאה בא לידי ביטוי גם במבנה של סיפור הבריאה.

הבא שתי דוגמאות לאמצעים ספרותיים הבונים את הסדר בסיפור הבריאה. הסבר כל אחת מן הדוגמאות.

(13 נקודות)

(שים לב: סעיפים ב-ג של השאלה בעמוד הבא.)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים 14-19 שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, ציין והסבר שני תפקידים של המאורות. (8 נקודות)

(2) בתרבויות המזרח הקדום המאורות נחשבו לאלים. תיאור בריאת המאורות שב**בראשית**, א' מנוגד לתפיסה זו.

בסס קביעה זו על הכתוב. הסבר את דבריך. (7 נקודות)

ג. (1) קרא פסוקים 29-30 שלפניך.

מפסוקים אלה עולה תיאור של עולם הרמוני.

הסבר כיצד הרמוניה זו באה לידי ביטוי בפסוקים. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, ט', 2-4 ו**ישעיה**, י"א, 6-7.

איזה תיאור מן התיאורים שבמקורות האלה עולה בקנה אחד עם תיאור העולם ב**בראשית**, א', 29-30,

ואיזה מהם מנוגד לו? נמק את תשובתך ובסס אותה על הכתוב בשני המקורות. (9 נקודות)

כו ויאמר אליו
 כז יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני: ויגש וישקלו וירח את ריח
 בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו
 כח ה': ויתן-לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב
 כט דגן ותירש: ועבדוך עמים וישתחו לך לאמים הוה גביר
 לאחיך וישתחו לך בני אמך ארדיך ארור ומברכיך ברוך:
 ל ויהי כאשר פלה יצחק לברך את-יעקב ויהי אך יצא יצא
 לא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו: ועש גם-
 הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ואכל
 לב מציד בנו בעבר תברכני נפשך: ויאמר לו יצחק אביו מי-
 לד אתה ויאמר אני בנך בכרך עשו: ויחרד יצחק חרדה גדלה
 עד-מאד ויאמר מי-אפוא הוא היצד-ציד ויבא לי ואכל
 לד מכל בטרם תבוא ואברכהו גם-ברוך יהיה: כשמע עשו
 את-דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד-מאד ויאמר
 לה לאביו ברכני גם-אני אבי: ויאמר בא אחיך במרמה ויקח
 לו ברכתך: ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים
 את-בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הלא-
 לו אצלת לי ברכה: ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו
 לך ואת-כל-אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש סמכתיו
 לח ולכה אפוא מה אעשה בני: ויאמר עשו אל-אביו הברכה
 אחת הוא-לך אבי ברכני גם-אני אבי וישא עשו קלו
 לט ויבך: ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ
 מ יהיה מושבך ומטל השמים מעל: ועל-חרבך תחיה ואת-
 מא אחיך תעבד והיה כאשר תדיר ופרקת עלו מעל צוארך:
 וישטם עשו את-יעקב על-הברכה אשר ברכו אביו ויאמר
 עשו בלבן יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את-יעקב אחי:
 מב ויגד לרבקה את-דברי עשו בנה בנה הגדל ותשלח ותקרא
 ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך
 מג להרגך: ועתה בני שמע בקלי וקום ברח-לך אל-לבן אחי
 מד חרנה: וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך:
 מה עד-שוב אף-אחיך ממך ושכח את אשר-עשית לו ושלחתי
 ולקחתיו משם למה אשפל גם-שניכם יום אחד:

ענה על סעיף א (חובה).

א. רבקה ויעקב רימו את יצחק, אך תרמיתם נחשפה.

(1) קרא פסוקים 30-41 שלפניך.

הבא מן הכתוב ראייה אחת המוכיחה שיצחק הבין שאי אפשר לשנות את תוצאת התרמית של יעקב, וראייה

אחת המוכיחה שגם עשו הבין זאת. הסבר כל אחת מן הראיות. (16 נקודות)

(2) על פי פסוקים 42-45, הסבר כיצד המשיכה רבקה להגן על יעקב גם לאחר שהשיג במרמה את הברכה.

(9 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים 28-29 ופסוק 37 שלפניך.

בפסוקים אלה מובאים ברכת יצחק את יעקב ודברי יצחק לעשו.

(1) ציין את ההבדל בין סדר הברכות שבירך יצחק את יעקב (פסוקים 28-29) ובין סדר הברכות בדברי יצחק

לעשו (פסוק 37). (8 נקודות)

(2) קרא גם את פירוש רש"י לפסוק 37.

"ברכה זו שביעית היא והוא עושה אותה ראשונה, אלא אמר לו מה תועלת לך בברכה, אם תקנה נכסים

שלו הם, שהרי גביר שְׁמָתָיו לך".

על פי רש"י, מדוע שינה יצחק את סדר הברכות בדבריו לעשו? (7 נקודות)

ג. קרא פסוקים 34-36 שלפניך.

(1) על פי פסוק 36 שלפניך, במה עשו מאשים את יעקב?

בתשובתך התייחס גם לשם יעקב.

(7 נקודות)

(2) קרא פסוק 36 וגם **בראשית**, כ"ה, 31-34.

על פי הפסוקים **בראשית**, כ"ה, 31-34, האם לדעתך ההאשמה בפסוק 36 שלפניך מוצדקת?

נמק את דבריך. (8 נקודות)

פרק שני — נושאי ההרחבה (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

חוק

3. קרא דברים, ט"ו, 12-18.

יב כִּי־יִמְכַר
 לְךָ אֶחֱיךָ הָעֶבְרִי אוֹ הָעֶבְרִיָּה וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית
 יג תְּשַׁלְּחֵנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ: וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ לֹא תִשְׁלַחְנוּ
 יד רִיקָם: הַעֲנִיךָ תַעֲנִיךָ לוֹ מִצְּאֹנְךָ וּמִגֶּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ אֲשֶׁר בְּרַכְךָ
 טו ה' אֱלֹהֶיךָ תִתְּנֶנּוּ לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 וַיִּפְדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מִצְּוֹךְ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:
 טז וְהָיָה כִּי־יֹאמֵר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמְךָ כִּי אֶהְבֶּךָ וְאֶת־בֵּיתְךָ
 יז כִּי־טוֹב לוֹ עִמְךָ: וְלִקְחָתָ אֶת־הַמְרִצֵּעַ וְנִתְּתָהּ בְּאֶזְנוֹ וּבִדְלַת
 יח וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאִם לֹא־תַעֲשֶׂה־כֵן: לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ
 בְּשַׁלְּחַן אֶתוֹ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ כִּי מִשְׁנֵה שְׂכָר שְׂכִיר עַבְדְּךָ שֵׁשׁ
 שָׁנִים וּבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

א. הסבר מיהו העבד המתואר בפסוק 12, ומה יכולות להיות הנסיבות שבגללן נמכר לעבדות. (8 נקודות)

ב. יש הטוענים כי בפסוקים שלפניך באים לידי ביטוי חופש הבחירה של החלש בחברה וההגנה שהחברה נותנת לו.

הבא מן הקטע ראייה אחת לחופש הבחירה של החלש בחברה, וראייה אחת להגנה של החברה על החלש.

הסבר כל אחת מן הראיות.

(12 נקודות)

חוכמה

4. קרא קהלת, י"ב, 1-7.

א וזָכֹר אֶת־בּוֹדְאֶיךָ בַיּוֹמֵי בַחֲוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ
 ב יָמֵי הַרְעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵינֶנְלִי בְּהֵם חֲפִיץ: עַד
 ג אֲשֶׁר לֹא־תַחֲשֶׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ
 ד הָעֵבִים אַחַר הַגֶּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרְי הַפִּיִת וְהַתְּעוּתוֹ
 ה אֲנָשֵׁי חָחִיל וּבָטְלוּ הַטַּחְנוֹת כִּי מֵעַטּוֹ וְחָשְׁכוּ הָרְאוֹת בְּאֲרָבוֹת:
 ו וּסְגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוֹק בְּשֹׁפֵל קוֹל הַטַּחְנָה וַיִּקּוֹם לְקוֹל הַצִּפּוֹר
 ז וַיִּשְׁחוּ כָל־בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגְבֵּה יִירָאוּ וְחַתְחָתִים בְּדֶרֶךְ
 ח וַיִּנְאֵץ הַשֶּׁקֶד וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וְתַפְרֵי הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם
 ט אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בְשׁוֹק הַסּוֹפְדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחַק
 י חֶבֶל הַפֶּסֶף וְתֵרֵץ גֶּלֶת הַזֹּהָב וְתִשָּׁבֵר כֶּד עַל־הַמְּבוּעַ וְנִרְיָץ
 יא הַגִּלְגָּל אֶל־הַבּוֹר: וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרַיִם עַל־הָאָרֶץ כִּשְׁהִיָּה וְהָרִיחַ
 יב תֵּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

א. הבא מפסוקים 2-5 שני דימויים של הזקנה, והסבר כל אחד מהם. (12 נקודות)

ב. קרא גם קהלת, י"א, 7.

יש הטוענים כי בפסוק זה קהלת הזקן מבטא את התובנה שהחיים יקרים ויש ליהנות מהם.

הסבר את הפסוק על פי טענה זו. (8 נקודות)

בהצלחה!